

Analiz

Rus Dezenformasyonu Polonya'nın İmajını Nasıl Etkiliyor? Sonuçlar

Proje hakkında

Instytut Badań
nad Turcją

Disinformation
in MENAT

Polonya Dışişleri Bakanlığı tarafından "Kamu Diplomasisi 2024-2025 - Avrupa boyutu ve dezenformasyonla mücadele" yarışması kapsamında desteklenmektedir.

Bu yayın yalnızca yazarın görüşlerini ifade eder ve Polonya Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın resmi görüşüyle bağdaştırılamaz.

Yayının yazarı

Karolina Wanda Olszowska

Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Başkanı ve Kurucu Ortağı

Türkolog, tarihçi ve beşeri bilimler doktoru. Jagiellon Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nde doktor öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Kasım 2023'te Jagiellonian University Press tarafından yayımlanan "1945–1952 Yıllarında Türk-Amerikan ve Türk-Sovyet ilişkileri" adlı kitabın yazarıdır.

Sebastian Graniczowski

Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Başkan Yardımcısı

Tarihçi, Kraków'daki II. Ioannes Paulus Papalık Üniversitesi Doktora Okulu'nda doktora öğrencisi. Araştırma ilgi alanları, devlet-Kilise ilişkilerinin tarihi (Kutsal Makam diplomasisi dâhil), Hristiyanlık tarihi ve basın tarihine odaklanmaktadır.

Sonuçlar

Türkçe, Arapça ve Farsça dillerindeki Rus dezenformasyonu, Polonya hakkında tek bir tutarlı imaj çiziyor: saldırgan, Rusofobik, ABD ve NATO'ya bağımlı bir devlet; Orta ve Doğu Avrupa'yı istikrarsızlaştıran ve Ukrayna'daki savaşı tırmandıran bir ülke. Üç dilde de Polonya neredeyse hiçbir zaman bağımsız bir aktör olarak görünmüyor – her zaman 'Batı'nın piyonu', Washington'un aracı, bölgenin güvenliğini kendi imparatorluk hırslarını gerçekleştirmek için feda etmeye hazır bir ülke olarak sunuluyor (Batı Ukrayna'nın ilhaki, Belarus'a tehdit, Avrupa'da 'savaşların kaynağı'). Bu, Rus medyasının Polonya ile ilgili her hikâyeyi yerleştirdiği temel yorum çerçevesi: dronlardan ve sabote edilen demiryollarından, AB ve NATO'daki kararlara kadar.

2023–2024 yıllarında bu imaj, öncelikle 'Ukrayna'nın paylaşılması', Lviv ve "Kresy"nin iddia edilen ilhak planları, Varşova üzerindeki Amerikan kontrolü ve Polonya'nın NATO'daki en gür şahin olarak gösterilmesi temaları etrafında inşa edildi. 2025 yılında anlatının özü aynı kalıyor, ancak vurgu önemli ölçüde kayıyor: Polonya giderek daha sık terörizm, sabotaj ve suçla ilişkilendiriliyor – enerji altyapısına saldırılardan (Nord Stream, "Druzhba") sorumlu olmak, Putin'in uçağını düşürmekle tehdit etmek, patlayıcı malzeme kaçırmak, Ukraynalı istihbarat servisleriyle provokasyonlar düzenlemek ve hatta Rusya'daki İslamcılarla etkilemek gibi iddialar öne çıkıyor. Ahlaki boyut da genişletiliyor: Polonya ırkçı, mültecilere karşı düşmanca, Ukraynalılara karşı acımasız ve 'delice Rusofobi' ile dolu bir ülke olarak gösteriliyor. Böylece 'jeopolitik saldırgan' imajı, şiddeti destekleyen ve ahlaki açıdan itibarını yitirmiş bir devlet imajına doğru evriliyor.

Sputnik'in dil versiyonları, yerel okuyucuların duygularına en çok hitap edecek unsurları farklılaştırıyor. Türkçe versiyonunda Polonya öncelikle Avrupa düzeninin rakibi ve yıkıcısı olarak sunuluyor: Ukrayna ve Türkiye'den gelen ucuz rekabetten korkan bir 'AB çiftliği', AB'nin genişlemesini engelliyor, İstanbul'daki barış görüşmelerini sabote ediyor ve NATO'yu Rusya ile çatışmaya itiyor. Farsça versiyonunda daha çok kısa ve sansasyonel haberler yer alıyor; Polonya'nın terörizmi desteklediği, gizli operasyonlar yürüttüğü ve Polonya istihbaratının İslamcılarla birlikte 'provokasyonlar' düzenlediği iddiaları öne çıkıyor. Bu, İran'da iyi bilinen Batı'nın komploları ve 'özel operasyonları' hakkındaki anlatılarla uyumludur. Arapça versiyonunda ise, Polonya'daki ırkçılık ve mültecilere karşı olumsuz tutumlar, Ukraynalılara kötü muamele ve Orta Doğu'ya ilişkin konular (Özgürlük Filosu, Gazze Şeridi, Gazze'den tahliye masrafları) güçlü biçimde vurgulanıyor; bunlar Polonya'yı ikiyüzlü ve İslamofobik Batı'nın bir parçası olarak göstermeyi amaçlıyor.

Teknik düzeyde, Rus mesajı, MENAT bölgesindeki (Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Türkiye) Rus bilgi savaşının daha geniş analizinde anlatılanlarla uyumludur. Her dil versiyonunda, Batılı politikacıların ve marjinal yorumcuların ifadeleri seçici olarak alıntılanması (cherry picking) hakim – Viktor Orbán'dan İngiliz niş gazetecilere ve az bilinen Polonya medyasına kadar – böylece bunlar, 'Polonya'ya karşı Batı'nın sesi' veya 'Rusya'ya hak veren Polonyalıların sesi' gibi gösteriliyor. Kelimelerin bağlamından koparılması, sugestif başlıklar ve bağlamı açıklamadan gerçeklerin yan yana getirilmesi (örneğin, Polonya'nın AB'deki kararlarının iddia edilen sabotaj planlarıyla ilişkilendirilmesi) kilit rol oynuyor. Materyaller, portallardan radyoya ve Telegram'a kadar çeşitli platformlarda tekrarlanıyor ve tamamen sıradan haberlerle – örneğin "Ruda'daki çöp kamyonu" veya "Piłsudski'nin ruhu" – karıştırılıyor. Bu da okuyucuyu markaya alıştırıyor ve 'normal' bir haber servisi hissi yaratıyor.

Yerel uzmanlar ve bölgedeki medya tarafından 'içerik yıkama' da önemli bir araç olarak kullanılır. Sputnik, üç dil versiyonunda Türkiye, Arap ülkeleri ve İran'dan yorumcuları düzenli olarak davet ediyor. Bu yorumcular, Polonya hakkında görüşlerini dile getirirken, Rus tezlerini tekrarlıyor: Polonya'nın İkinci Dünya Savaşı'nı başlattığını ve Üçüncü Dünya Savaşı'nı başlatacağıyla tehdit ettiğini, 'ırkçı ve etnik açıdan saf' olduğunu ve elitlerinin Rusya ile Ukrayna'ya karşı nefretle dolu olduğunu öne sürüyorlar. Böylelikle bu mesaj, Moskova'dan dayatılmış bir propaganda gibi değil, 'yerel bir görüş' gibi görünmektedir. Buna ek olarak zor tarihsel konular araçsallaştırılıyor; örneğin, Volhinya Katliamı, Küresel Güney'deki okuyucuların gözünde Polonya'nın Ukrayna'ya verdiği desteğin samimiyetini sorgulamak ve iki ülkeyi çatışmaya mahkûm göstermek için kullanılıyor.